

prikazane socialne razlike v nemški družbi med obema vojnoma. Kästner si je za vodilo izbral moralno predpostavko, da dobro premaga zlo. Zato se dogajanje zabavno razpleta do srečnega konca. Materialno blagostanje na eni in moralno duhovne vrednosti na drugi strani prerastejo v (malce naivno in marsikdaj kar nemogočo) kombinacijo, ki obema stranema napoveduje in zagotavlja brezskrbno prihodnost. (Sonja Juvan)

Josef Kirschner: UMETNOST EGOIZMA. Državna založba Slovenije, Ljubljana 1993 (prevedel Blaž Mesec). Če smo se več kot štirideset let z "umetnostjo" bratstva in enotnosti učili kolektivizma, potem moramo v spremenjenih družbeno-političnih razmerjih vse pozabiti in se naučiti individualizma. Če se je namreč izkazalo, da nobena revolucionarna akcija ne spremeni ljudi, potem moramo vsaj znati zakoličiti meje svojega vrtička in ga v skladu s svojimi željami obdelovati. Takšna je "nova etika" nekdanjega skladiščnika, kasnejšega novinarja in občasnega predavatelja Josefa Kirschnerja, ki jo je začrtal že v svoji prvi knjigi *Manipuliranje – toda pravilno*. Njegova *Umetnost egoizma* pa je psihološki pripomoček, kako braniti svoj osebni teritorij pred vsakovrstnimi napadalci v vlogi žene, moža, sosedu, prijatelja, šefa, obrtnika, pa celo umetnika, ki imajo na razpolago tisočero manipulativnih sredstev potrošniške družbe – samo za to, da bi nas ponižali, ujeli, nam vsilili svoje mnenje ali nas izkoristili. Kirschner sicer ne daje nikakršnih napotkov za branje svoje živahno in tekoče pisane knjige, skrbno pa prikriva vprašanje, ali lahko potem, če slepo verjamemo njegovim besedam, še obvladamo umetnost egoizma. (Ignacija Fridl)

Primo Levi: PERIODNI SISTEM. Založba Obzorja, Maribor 1992 (Zbirka Gibraltar, prevod in spremna beseda Marija Cenda-Klinc). Italijanski pisatelj judovskega rodu se je hkrati ukvarjal s pisateljevanjem in kemijo. Po knjigi pričevanj o Auschwitzu in dveh zbirkah fantastičnih zgodb se je v starosti lotil še avtobiografskih epizod, ki so povezane s kemijo. *Periodni sistem* je tako bildungsroman kemika, ki vidi v svojem znanstvenem početju vedno tudi boj z naravo; knjiga je polna napetih opisov boja razuma in znanosti proti naravi in njenim (nečistim) stanjem, pa vendar je kemijsko opravilo – verjetno zaradi pisateljske izkušnje – še vedno (ali spet) sakralizirano. Stilno in pripovedno imenitna knjiga, s katero zbirka Gibraltar potrjuje svojo dosedanje kondicijo in standarde. (Jurij Primic)

Peter Mlakar: SPISI O NADNARAVNEM. Analecta, Ljubljana 1992. Ob knjižicah, kot so *Spisi o nadnaravnem*, velikokrat pomislimo na parafrazo parabole o cesarju in božjem. Namreč: pustimo Nadnaravnemu, kar je nadnaravnega, in potemtakem še Bogu, kar je božjega. Kajti če po več kot dva tisoč letih o Bogu še vedno ni moč napisati kaj bolj presenetljivega kot: "Bog je samo Bog," se vsi drugi predikati, ki bi to radi opisali in dokazali, lahko samo še smešijo. Vendar je, če drugega ne, Mlakarju treba priznati čut za "večno" aktualnost. Njegove "resnice" (če jih seveda prav razumemo), ki vidijo, da sta zlo in greh nad vsem, da vedno obstaja neki preostanek zla, ki ga nič ne premaga, da se bistvo zla izkaže v oprostljivosti, ki jo seva Milost...,

bi utegnile zagrabit marsikaterega čuječnega. Duhovitost in odlike *Spisov* segajo predvsem v njegov drugi del – k natisu govorov, razglasov in podobnega, s katerimi so se začeli koncerti Laibachov ali odpirale razstave Irwinov, da o pizzerijah ne izgubljam besed. Iz teh samozavestnih, retorično udarnih in spretnih nagovorov, ki sekljajo evropske narode na njihovih najbolj občutljivih mestih, bi se veliko lahko naučil tudi kakšen novepečeni minister za zunanje peripetije. (Ženja Leiler)

Malina Schmidt Snaj: INTELEKTUALEC NA PREIZKUŠNJI. Založba Mihelač, Ljubljana 1993. Intelektualec je tokrat na preizkušnji samo fiktivno, in sicer kolikor se nam razkriva v svojem odnosu do revolucije v slovenski pred-, med- in še zlasti povojni dramatik, čeprav vsake zveze z realnostjo niso le naključne. Slovenski intelektualni dramski liki se v svoji razpetosti med intimnim in aktivnim, revolucionarnim svetom po mnenju avtorice gibljejo znotraj treh prevladujočih drž. Kadar se poistovetijo z revolucijo, prenehajo v pozabi lastne reflektivne drže obstajati kot intelektualci. Kadar se akcije udeležujejo z določeno mero dvoma, je glavno polje konflikta večni boj med obema poloma v njihovi osebnosti. Kadar pa se od revolucije distancirajo, prihajajo v spor z zunanjim svetom. Natis nekoliko izpopolnjene doktorske disertacije Maline Schmidt Snaj bi sredi osemdesetih prebirali kot aktualno aluzijo na stanje povojne slovenske družbe, sredi devetdesetih pa ga beremo le še skoz optiko anahronizma – kot nekoliko zaprašen primerek uspele klasične literarnozgodovinske analize. (Ignacija Fridl)

Rajko Šuštaršič: TRAKTAT O SVOBODI ALI VREDNOSTNI SISTEM. Lumi, Ljubljana 1992. Knjiga na zanimiv način opisuje predvsem eksistenčni modus naroda, ki lahko obstaja kot subjekt, a hkrati ohranja svobodo kot temeljno vrednoto znotraj vrednostnega sistema. Druga možnost njegovega obstoja je bivanje kot institucija, pri tem sicer ohrani svoj sistem vrednot kot neposrednih dejstev zavesti. Vendar pa nasprotno znotraj tega sistema ni svobode – kot vrednoto je ni moč definirati. Šuštaršiča nato zanima še struktura vrednostnega sistema, ki je lahko horizontalna ali vertikalna, ter dvopolnost institucionalnih vrednot. Čeprav je delo pisano strokovno, je razumljivo tudi za naključnega bralca. (Nina Grafenauer)

Vladimir Vodopivec: MOJ GRMIČEK. Založba Mondena, Grosuplje 1993. Gre za zbirko pesmi strelskega mojstra, izkušenega vojaka, v Beogradu živečega Vladimirja Vodopivca, ki je letos praznoval svoj 95. rojstni dan. Vodopivec je nosilec odličij za vojne zasluge od SHS do JNA in avtor številnih knjig o strelstvu, ki jih je izdala SZJ. Poglavitna zanimivost sicer obsežne zbirke je avtorjeva biografija. Pesmi, zbrane v tej knjigi, so takšne, kot jih kujejo stare mame, da bi pregnale dolge zimske večerov. Na primer: "Prišel bo dan, ko ne bom več sam. Bom pri Fani, zdaj še sami." Pesmi imajo zgodbo nekega življenja, toda veliko prej kot v rokah literarnih gurmanov bodo pristale ob "kmečkem ognjišču". (Jurij Hudolin)